

ЕКСПЕРТНІ ПРОПОЗИЦІЇ

за результатами громадської експертизи діяльності Кіровоградської обласної державної адміністрації щодо забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД

Протягом квітня-серпня 2013 року Кіровоградське обласне відділення Всеукраїнської благодійної організації «Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД», реалізуючи своє право на участь у формуванні та реалізації державної політики, здійснило громадську експертизу діяльності Кіровоградської обласної державної адміністрації щодо забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД. Зазначена експертиза проведена у відповідності до Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. N 976.

Громадська експертиза здійснювалася спеціально створеною групою експертів, до якої входили члени організації та залучені експерти. Для сприяння проведенню громадської експертизи розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 24.04.2013 №215-р було утворено робочу групу із числа представників облдержадміністрації, управління охорони здоров'я, управління комунікацій з громадськістю, КЗ «Кіровоградський обласний центр профілактики та боротьби зі СНІДом», ініціатора проведення громадської експертизи.

Метою проведення громадської експертизи було оцінити діяльність обласної державної адміністрації та її відповідних структурних підрозділів щодо реалізації Обласної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009 – 2013 роки (надалі – Обласна програма);

Завдання громадської експертизи:

- проаналізувати досягнення, сильні сторони, недоліки та слабкі сторони у ключових сферах Обласної програми з огляду на її ефективність, обсяги фінансування;

- визначити найбільш проблемні питання у діяльності відповідального виконавця та учасників Обласної програми в контексті забезпечення виконання завдань Обласної програми;

- оцінити рівень зусиль, що вживаються на регіональному рівні, з точки зору їхньої ефективності та сталості, та розробити рекомендації щодо їх посилення під час розробки програми на наступний період;

- розробити відповідні експертні пропозиції та рекомендації обласній державній адміністрації для прийняття ефективних управлінських рішень з урахуванням думки заінтересованої громадськості при завершенні реалізації

Обласної програми на 2009-2013 роки та розробці такої програми на наступний період.

Напрями, за якими здійснювалася громадська експертиза, відображають структуру самої Обласної програми. Вони розподіляються на п'ять основних складових:

- 1) поліпшення лікувально-діагностичного процесу для хворих на ВІЛ/СНІД;
- 2) забезпечення моніторингу епідемічної ситуації;
- 3) запобігання поширенню ВІЛ-інфекції серед молоді та груп ризику;
- 4) поліпшення матеріально-технічної бази обласного центру профілактики та боротьби зі СНІДом;
- 5) поліпшення санітарно-освітньої роботи серед населення з питань профілактики та раннього виявлення ВІЛ-інфекції/СНІДу.

При проведенні громадської експертизи застосовувалися такі методи:

- аналіз документів, звітів та іншої публічної інформації, які було отримано від обласної державної адміністрації та її структурних підрозділів (див. додаток 1);
- глибинні інтерв'ю з представниками виконавців та учасників Обласної програми

Отримані дані були всебічно розглянуті під час численних консультацій із заінтересованими сторонами. Рекомендації були обговоренні з представниками головного виконавця Обласної програми.

Для оцінки досягнень в окремих сферах було використано шкалу оцінювання досягнення очікуваних результатів реалізації Обласної програми. Вона передбачає такі показники: досягнення повне, в значному ступені, в незначному ступені, неприпустимо низьке досягнення/абсолютне невиконання. За допомогою шкали оцінюється загальний прогрес, якого було досягнуто у певній сфері виконання Обласної програми.

Під час проведення громадської експертизи **встановлено**:

1. Діяльність обласної державної адміністрації та її структурних підрозділів, а також інших місцевих органів виконавчої влади з профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД в області обумовлюється вимогами чинного законодавства України, зокрема Законом України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ» та Законом України «Про затвердження Загальнодержавної програми щодо забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки».

Координацію діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, громадських та благодійних організацій та інших

установ, організацій, профспілок здійснює дорадчо-консультативний орган – обласна рада з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу.

У цілому ж міжвідомчу та міжсекторну координацію з реалізації державної політики протидії ВІЛ/СНІДу можна вважати задовільною. Хоча зберігається потреба в належній координації на районну рівні та в містах обласного значення.

Здійснення координації діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, громадських, благодійних організацій та інших установ, організацій, профспілок, покладено на дорадчо-консультативні органи - ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу. На рівні області, таким органом є – обласна рада з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу.

У цілому ж міжвідомча та між секторальна координація з реалізації державної політики протидії ВІЛ/СНІДу не відповідає критерію «ефективності». Не належний рівень взаємодії зумовлено рядом факторів. Серед яких: недостатнє розуміння суті, користі та механізмів взаємодії різними суб'єктами, відсутність налагодженої практики координації та формальний підхід до цього виду діяльності.

2. Державна політика у сфері протидії поширенню хвороб, зумовлених ВІЛ на території Кіровоградської області реалізується, зокрема шляхом впровадження обласної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009 – 2013 роки (затверджена рішенням обласної ради від 19 червня 2009 року №710). Обраний механізм впровадження державної політики в цій сфері виглядає цілком логічним та виправданим, оскільки дозволяє чітко окреслити пріоритетні завдання та напрямки діяльності, враховуючи регіональну особливість.

Метою Обласної програми є поліпшення епідемічної ситуації шляхом зниження показників захворюваності та смертності населення області від СНІДу, підвищення ефективності лікування, поліпшення діагностики ВІЛ-інфекції.

У результаті реалізації Обласної програми очікується досягти:

- 1) 5% обстеження населення області на ВІЛ;
- 2) залучення не менше 50% від загальної кількості ВІЛ-інфікованих, які її потребують, до антиретровірусної терапії;
- 3) зниження до 2% рівня передачі ВІЛ-інфекції від матері до дитини;
- 4) забезпечення 100% обстеження дітей, народжених ВІЛ-інфікованими матерями, методом полімеразної ланцюгової реакції;
- 5) охоплення послугами з профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу 60% представників груп ризику;
- 6) зниження на 10% рівня смертності серед ВІЛ-інфікованих і

хворих;

7) залучення до замісної підтримуючої терапії не менш як 50 ВІЛ-інфікованих осіб - споживачів ін'єкційних наркотиків;

8) забезпечення контролю за процесом лікування хворих на ВІЛ/СНІД;

9) підвищення рівня поінформованості населення області з питань ВІЛ/СНІДу;

10) запобігання поширенню ВІЛ-асоційованого туберкульозу шляхом забезпечення доступу осіб, що перебувають на обліку, до добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію;

11) поліпшення умов праці медичних працівників, які надають медичну допомогу ВІЛ-інфікованим та хворим на СНІД та поліпшення надання медичної допомоги самим хворим;

12) гарантій соціального захисту медичних працівників, що надають допомогу хворим на ВІЛ-інфекцію;

13) забезпечення розвитку мережі спеціалізованих служб і закладів з надання соціальних послуг ВІЛ-інфікованим;

14) впровадження в області системи навчання та підвищення кваліфікації спеціалістів, залучених до роботи з протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, відповідно до міжнародних стандартів

Для виконання поставлених завдань та досягнення очікуваних результатів розроблено відповідні заходи, які є невід'ємною частиною Обласної програми. Заплановано, що досягнення очікуваних результатів та мети Обласної програми, відбудеться завдяки поліпшенню лікувально-діагностичного процесу для хворих на ВІЛ/СНІД, забезпеченню моніторингу епідемічної ситуації, запобігання поширення ВІЛ-інфекції серед молоді та груп ризику, поліпшенню матеріально-технічної бази обласного центру профілактики та боротьби зі СНІДом, поліпшенню санітарно-освітньої роботи серед населення з питань профілактики та раннього виявлення ВІЛ-інфекції/СНІДу.

Слід позитивно оцінити сам факт розробки та ухвалення Обласної програми, актуальність такої програми, оскільки, не дивлячись на зусилля, ситуація із захворюваністю на ВІЛ-інфекцію суттєво не покращується, а в окремих моментах навіть погіршується. Також варто зазначити, що Обласна програма розроблена в основному у відповідності до Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання (наказ Мінекономіки України від 04.12.2006 №367) і містить достатньо чіткі показники результативності тих чи інших запланованих заходів. Як позитив, слід зазначити досить чітке визначення організації контролю за виконанням Обласної програми.

Проте, не дивлячись на це, логіко-структурна побудова Обласної програми містить певні недоліки. Так, обласна програма, за своєю суттю, мала б визначити пріоритети та завдання, які б узгоджувалися не лише з відповідної загальнодержавною програмою, але й регіональною специфікою проблеми, на вирішення якої ухвалюються подібні документи. У той же час чинна Обласна

програма дублює відповідні положення загальнодержавної програми на період до 2009-2013 роки (затверджена Законом України від 19 лютого 2009 року № 1026-VI) без належного врахування регіональної специфіки, організаційно-фінансових можливостей і т.п.

Також застосовуючи логіко-структурну модель до програмування «внесок-продукт-результат», слід зазначити, що структура Обласної програми має певні неузгодженості між власне метою, шляхами та засобами розв'язання проблеми, напрямками реалізації та заходами. Так, наприклад, передбачається здійснення заходів задля поліпшення санітарно-освітньої роботи серед населення з питань профілактики та раннього виявлення ВІЛ-інфекції/СНІДу, але у розрахунках показників виконання Обласної програми відсутні показники, які б корелювалися з ними. Також перелік заходів, визначених у Додатку 3 до Обласної програми, не в повністю покриває визначені напрями реалізації, визначені у частині VI самої Обласної програми.

Простежується в окремих частинах перенасичення заходами, які мають віддалену прив'язку до тих чи інших пріоритетів чи очікуваних результатів.

Крім того, паспорт програми відсутній. З аналізу змісту програми витікає, що виконавцем програми є управління охорони здоров'я (відповідальне за 17 заходів з 27 передбачених програмою), учасниками програми є райдержадміністрації, міськвиконкоми області, управління у справах перси та інформації (відповідальне за 1 захід), управління освіти і науки (відповідальне за 5 заходів), територіальний підрозділ Державної пенітенціарної служби, обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (відповідальний за 3 заходи), Кіровоградська обласна організація Товариства Червоного Хреста (відповідальне за 6 заходів).

Отже, виконання Обласної програми до певної міри ускладнюється тим, що вона містить певні недоліки у логічному зв'язку між заходами, напрямками реалізації, очікуваними результатами та метою.

3. Обласною програмою визначено загальний обсяг її фінансування у розмірі 3867,85 тис грн., з яких 3575,25 тис (92,4% від загального обсягу) мають бути виділені з обласного бюджету. Ще 1860 тис грн. передбачається залучити із державного бюджету та за рахунок коштів Глобального фонду.

Аналіз обласних бюджетів за 2010-2013 роки засвідчив, що на реалізацію Обласної програми було заплановано лише 1140,8 тис грн. (2010 р. – 320 тис грн., 2011 р. – 210,4 тис. грн., 2012 р. – 230,4 грн, 2013 р. – 380 тис грн.). Проте з наданої інформації встановити точні показники витрат на реалізацію Обласної програми фактично неможливо, оскільки показники обласного бюджету тяжко корелюються із запланованими показниками Обласної програми. Так видатки обласного бюджету на реалізацію Обласної програми плануються за кодом тимчасової класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів 080201 «Спеціалізовані лікарні та інші спеціалізовані заклади». Це може свідчити, що фактично фінансування реалізації Обласної програми здійснюється в межах фінансування комунального закладу «Кіровоградський обласний центр

профілактики та боротьби зі СНІДом». При цьому видатки за КТКВК 081008 «Програми і централізовані заходи профілактики СНІДу» взагалі не передбачаються, як і окрема бюджетна програма «Програма і централізовані заходи профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу» (КПКВК 2240).

З щорічної узагальненої звітності про хід реалізації Обласної програми, яку подає обласна державна адміністрація обласній раді, не можливо з'ясувати, наскільки профінансовано реалізацію заходів в межах Обласної програми.

Узагальненні дані про розмір залучених позабюджетних коштів відсутні. Хоча такі кошти залучаються в непрямій формі через, наприклад, впровадження громадськими організаціями області проектів, закупівлю медичних препаратів.

Отже, фактично рівень виконання запланованого обсягу фінансування Обласної програми протягом двох років її реалізації встановити не можливо. Проте за непрямыми даними *стан фінансування є незадовільним, що впливає в цілому на досягнення очікуваних результатів впровадження Обласної програми.*

4. З точки зору показників реалізації Обласної програми, то слід зазначити такі тенденції:

- епідемічний процес ВІЛ-інфекції в області продовжує характеризуватися високою інтенсивністю. Спостерігається зростання кількості осіб, які знаходяться на диспансерному обліку з діагнозом ВІЛ-інфекції та СНІДу. Так, якщо станом на 01.01.2010 року цей показник становив 1181 з діагнозом ВІЛ-інфекції (119,2 випадків на 100 тис населення), то на 01.01.2013 року – 1730 (173,6 випадків на 100 тис населення). З діагнозом СНІД станом на 1.01.201 – 132 особи, на 1.01.2013 – 228 осіб.

- збільшується кількість осіб, з перше в житті встановленим діагнозом ВІЛ (станом на 1.01.2013 року збільшення на 20,9% у порівнянні з 2010 роком. В абсолютних показниках у 2010 році -302 особи, у 2012 році – 365 осіб);

- спостерігається зниження рівня захворюваності на СНІД від 75 осіб в 2010 році до 67 осіб в 2012 році;

- рівень смертності серед хворих на СНІД збільшився з 27 в 2010 році, до 32 осіб в 2012 році;

- досягнуто 100% охоплення вагітних обстеженням на ВІЛ-інфекцію;

- хоча й декларується, що 5% дорослого населення обстежуються на наявність ВІЛ-інфекції, проте на думку практиків встановити реальну цифру практично неможливо, оскільки в цю категорію попадають військовозобов'язані, призовники на строкову військову службу, усиновлювачі, медичні працівники і т.п. Наприклад, відміна обов'язкової строкової служби в перспективі може значно вплинути на зменшення цього показника. Також не можливо відслідкувати, коли одна й та ж сама особа протягом року декілька раз проходить таке тестування;

- станом на 2013 рік в області за наростаючими даними зареєстровано 264 дитини, народжених інфікованими матерями, які на 100 % забезпечуються молочними сумішами, що закуповуються за кошти обласного бюджету;

- недостатнє виявлення ВІЛ-інфекції (а не її поширеність) характерна протягом виконання Обласної програми для трьох районів: Компаніївського, Новоархангельського, Ульяновського;

- основним шляхом передачі ВІЛ є парентеральний, переважно при введенні наркотичних речовин ін'єкційним шляхом. Збільшується тенденція передачі інфекції статевим шляхом поза основними групами ризику.

5. З 2001 року в області діє комунальний заклад «Обласний центр профілактики та боротьби зі СНІДом». Не дивлячись на здійсненні певні зусилля, все ж таки залишається актуальною необхідність покращення матеріально-технічної бази цього закладу. Зокрема, існує гостра необхідність створення стаціонару для лікування хворих на ВІЛ/СНІД. Не менш актуальним залишається питання щодо забезпечення закладу іншим приміщенням, оскільки наявне не задовольняє потреби та сприяє належному функціонуванню відповідно до функцій.

6. Створена мережа кабінетів «Довіра» для проведення консультування та тестування особи, що звернулась за послугами безоплатного добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію, показує свою неефективність, оскільки потребує не просто належного фінансування, але й перегляду статусу як підрозділу закладу охорони здоров'я.

7. Наразі послуги з лікування та вторинної профілактики надаються великою кількістю служб, відокремлених одна від одної, і це знижує їхню ефективність, якість та вплив.

8. В області замісна підтримувальна терапія (ЗПТ) проводиться на базі 3-лікувально-профілактичних закладів. Станом на 2013 рік нею охоплено 95 наркозалежних, з яких 26 ВІЛ-інфіковані. Проте Обласною програмою передбачалося досягти показника 50 ВІЛ-інфікованих осіб – споживачів ін'єкційних наркотиків. Одним із факторів, що впливає на досягнення цього показника є недостатня кількість сайтів.

9. Існуюча інфраструктура для надання соціальних послуг ВІЛ-інфікованим ще недостатньо розвинена і переважно існує завдяки проектам неурядових організацій, що мають підтримку за рахунок міжнародної технічної допомоги. Послуги догляду та підтримки перебувають у зародковому стані та не відповідають потребам. Наявні послуги для молоді не враховують потреби підлітків з груп ризику.

10. Хоча є велика кількість державних та неурядових установ, які працюють у сфері профілактики ВІЛ, якість, інтенсивність та масштаб цих програм не дозволяє охопити групи ризику та маргіналізовані групи і запропонувати належні послуги для діагностування і лікування ВІЛ. Охоплення АРТ є низьким. Рівень охоплення тестуванням на ВІЛ та туберкульоз і

консультування ГНР та груп-містків є низьким та нестабільним, доступ до ОЗТ є неналежним, що не дозволяє покращити профілактику та лікування.

З огляду на результати громадської експертизи діяльності Кіровоградської обласної державної адміністрації Кіровоградської обласної державної адміністрації щодо забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД **обласній державній адміністрації пропонується:**

В світлі отриманих результатів громадської експертизи діяльності Кіровоградської обласної державної адміністрації щодо забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД **закликаємо обласну державну адміністрацію:**

1.Продовжити практику забезпечення реалізації державної політики у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу через ухвалення та впровадження окремої регіональної програми на наступний період 2014-2018 рр.

2. Створити робочу групу з участю представників інститутів громадянського суспільства для розробки Обласної програми на період 2014-2018 років.

3. Посилити міжгалузеву координацію в здійсненні Обласної програми, оскільки цей чинник поряд з фінансовим забезпеченням є одним із основних, що впливає на досягнення очікуваних результатів. Зокрема, краще організовувати надання потрібних послуг на місцях за рахунок інтегрування різних послуг у загальну систему медичного догляду, організації, фінансового забезпечення та надання соціальних послуг ЛЖВ, а також сприяння координації між органами соціальної та медичної сфери.

4. Передбачити на офіційному веб-сайті управління охорони здоров'я розміщення оперативної інформації про основні показники рівня захворюваності та поширеності ВІЛ-інфекції/СНІДу.

5. У світлі отриманого досвіду при впровадженні чинної Обласної програми при розробці нової програми звернути увагу на важливість узгодження цілі, завдань та очікуваних результатів. При плануванні заходів необхідно виходити з того, що кожен з них має конкретно забезпечувати виконання того чи іншого завдання. При визначенні очікуваних результатів чітко визначати їх кількісні показники.

6. При здійсненні заходів з профілактики ВІЛ-інфекції зосередити увагу на запровадженні інформаційних та освітніх заходів з метою зниження дискримінаційної поведінки серед постачальників послуг.

7. Запровадити механізм соціального замовлення на соціальні послуги з профілактики, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД, що надаються недержавними суб'єктами, за рахунок бюджетних коштів.

8. При формуванні обласного бюджету в контексті переходу на програмно-цільовий метод передбачати окрему бюджетну програму «Програма і централізовані заходи профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу» (КПКВК 2240 або КТКВК 81008).

Кіровоградської обласної
відділення Всеукраїнської
благодійної організації
«Всеукраїнська мережа
людей, які живуть з
ВІЛ/СНІД»

О. Александров

09 вересня 2013 року

ПЕРЕЛІК

документів та інших матеріалів, які було надано Кіровоградською обласною державною адміністрацією та її структурними підрозділами для проведення громадської експертизи

1. Копія рішення Обласної ради від 19 червня 2009 року №710 “Про затвердження обласної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки”.

2. Інформація про стан виконання заходів Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки.

3. Щорічна інформація обласної державної адміністрації за 2012, 2011, 2010 роки про хід виконання обласної програми профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки.

4. Копія звітів управління охорони здоров'я облдержадміністрації про результати виконання Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки у 2009, 2010, 2011, 2012 роках.

5. Копія рішення колегії управління охорони здоров'я облдержадміністрації від 2 березня 2010 року № 3 «Про епідситуацію з ВІЛ-інфекції, організацію та надання медичної допомоги хворим на ВІЛ/СНІД в області за 2009 рік та заходи щодо її поліпшення.

6. Копія рішення колегії управління охорони здоров'я облдержадміністрації від 27 квітня 2012 року № 9 «Про епідситуацію з ВІЛ-інфекції, організацію та надання медичної допомоги хворим на ВІЛ/СНІД.

7. Копія рішення колегії управління охорони здоров'я облдержадміністрації від 05 березня 2013 року № 3 «Про епідситуацію з ВІЛ-інфекції, організацію та надання медичної допомоги хворим на ВІЛ/СНІ.

8. Копія розпорядження голови облдержадміністрації від 25 червня 2009 року №393-р «Про організацію контролю за виконанням обласної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки.

9. Копія розпорядження голови облдержадміністрації від 02 листопада 2012 року №667-р «Про посадовий склад, Положення та Регламент обласної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ/СНІДу».

10. Копія розпорядження голови облдержадміністрації від 18 січня 2012 року №21-р «Про новий склад обласної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ/СНІДу».

11. Копія розпорядження голови облдержадміністрації від 10 червня 2010 року №473-р «Про внесення змін до розпорядження голови обласної державної адміністрації від 22 травня 2008 року №435-р».

12. Інформація управління освіти і науки обласної державної адміністрації про виконання заходів програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки (від 25 січня 2010 р. №10-114/1-12).

13. Інформація управління освіти і науки обласної державної адміністрації про виконання заходів програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки (від 29 червня 2011 р. №10-778/1-12).

14. Інформація управління освіти і науки обласної державної адміністрації про виконання заходів програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки (від 22 червня 2012 р. №10-841/1-12).

15. Інформація управління освіти і науки обласної державної адміністрації про виконання заходів програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки (від 12 березня 2013 р. №01-10/165/1-12).

16. Інформація управління освіти і науки обласної державної адміністрації про виконання заходів програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки (від 30 червня 2009 р. №10-739/4-15).

17. Копія статуту комунального закладу «Кіровоградський обласний центр профілактики та боротьби зі СНІДом».

18. Обласні бюджети за 2010, 2011, 2012, 2013 роки.